Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

Hallituksen esitys laiksi jätelain muuttamisesta
(HE 166/2025 vp)

Ympäristövaliokunta 13.11.2025
Eini Lemmelä, YM

Nykytila

Eräiden kertakäyttöisten muovituotteiden tuottajan kustannusvastuu

- Eräiden kertakäyttöisten muovituotteiden tuottajien on vastattava kustannuksista, joita kunnille koituu tuotteista aiheutuvan roskaantumisen ehkäisemiseksi ja siivoamiseksi toteutetuista toimista tietyillä julkisilla alueilla
- Kustannusvastuun piiriin kuuluvat kertakäyttöisiin muovituotteisiin kuuluvat pakkaukset, juomamukit, suodattimelliset tupakkatuotteet ja tupakansuodattimet, kosteuspyyhkeet sekä ilmapallot
- Sovellettu tuotteen mukaan joko vuoden 2023 tai 2025 alusta alkaen
- Kustannusvastuun piiriin kuuluvat toimet vaihtelevat tuoteryhmittäin
  - Roskaantumisen ehkäisemiseksi järjestetty jätteen keräys, kuljetus ja käsittely
  - Roskaantumisen siivoaminen ja siivottujen roskien kuljetus ja käsittely
  - Tupakkatuotteiden ja tupakansuodattimien osalta myös erilliset tupakkaroskikset sekä tiedotus ja neuvonta
- Ollakseen oikeutettu tuottajien maksamiin korvauksiin kunnan on ilmoitettava kustannusvastuun piiriin kuuluvien toimien kustannukset vuosittain Pirkanmaan ELY-keskukselle, joka tekee valituskelpoisen päätöksen korvauksista.
- Vuosina 2023–2025 jätteen keräyksestä ja roskien siivoamisesta maksettavat korvaukset perustuvat kiinteämääräiseen asukaskohtaiseen vuosikustannukseen (euroa/asukas/vuosi). Vuoden 2026 alusta korvausten on tarkoitus perustua kokonaan kuntien toteutuneisiin kustannuksiin.
- Sääntely perustuu direktiiviin tiettyjen muovituotteiden ympäristövaikutuksen vähentämisestä (EU) 2019/904

Jätelakiin ehdotettavat muutokset

Korvausten perustuminen kiinteämääräiseen asukaskohtaiseen vuosikustannukseen

- Jätelakia ehdotetaan muutettavan siten, että tuottajien kunnille maksamat korvaukset perustuisivat kiinteämääräiseen asukaskohtaiseen vuosikustannukseen.
  - Poikkeuksena tupakkaroskisten hankintakustannukset, jotka korvattaisiin toteutuneiden kustannusten mukaan.
  - Valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin tarkemmin kiinteämääräisen asukaskohtaisen kustannuksen suuruudesta ja jakamisesta toimittain ja tuoteryhmittäin. Asetus annettaisiin korkeintaan kolmeksi vuodeksi kerrallaan.
- Ollakseen oikeutettu tuottajien maksamiin korvauksiin kunnan olisi toimitettava Lupa- ja valvontavirastolle selvitys edellisenä vuonna toteutetuista toimista ja niiden kustannuksista.
  - Lyhyet kuvaukset toimista ja arviot niiden kustannuksista sekä hankittujen tupakkaroskisten lukumäärä ja hankintakustannukset
  - Tarkoituksena varmistaa, että kunnat voivat saada korvauksia vain, jos ne toteuttavat toimia roskaantumisen ehkäisemiseksi ja siivoamiseksi.
- Lupa- ja valvontavirasto voisi tehdä korvauspäätöksen asianosaisia kuulematta, ellei kuulemiselle ole erityistä perustetta. Päätökseen olisi liitettävä yhteenveto kuntien toteuttamista toimista ja niiden kustannuksista.
- Muutosten tavoitteena on vähentää valvontaviranomaiselle ja kunnille aiheutuvaa työtä.

Nikotiinipusseista aiheutuva roskaantuminen tuottajan kustannusvastuun piiriin

- Tuottajan kustannusvastuuta laajennettaisiin nikotiinipusseista aiheutuvan roskaantumisen ehkäisemiseen ja siivoamiseen.
- Nikotiinipussien valmistajat ja maahantuojat olisivat velvollisia korvaamaan kunnille kustannukset, jotka aiheutuvat:
  - Roskaantumisen ehkäisemiseksi järjestetystä jätteen keräyksestä, kuljetuksesta ja käsittelystä
  - Roskaantumisen siivoamisesta ja siivottujen roskien kuljetuksesta ja käsittelystä
  - Jätehuolto- ja siivoustoimiin sekä roskaantumisen ehkäisemiseen liittyvästä tiedotuksesta ja neuvonnasta
- Korvaukset perustuisivat kiinteämääräiseen asukaskohtaiseen vuosikustannukseen.
- Kunta olisi velvollinen järjestämään nikotiinipusseihin ja niistä aiheutuviin jätteisiin liittyvää neuvontaa ja tiedotusta.
- Muutoksen tarkoituksena on edistää roskaantumista aiheuttavien tuotteiden tuottajien yhdenmukaista kohtelua ja aiheuttaja maksaa –periaatteen toteutumista sekä ehkäistä sekä vähentää nikotiinipusseista aiheutuvaa roskaantumista.

Voimaantulo

- Jätelain muutoksen olisi tultava voimaan 1.1.2026
  - Tuottajien maksamien korvausten kustannusperusteen muutos saataisiin voimaan, kun sitä koskeva siirtymäaika päättyy
  - Voitaisiin estää viranomaiselle ja kunnille aiheutuvan taakan kasvu
- Nikotiinipussien tuottajan kustannusvastuuta alettaisiin soveltaa 1.1.2027
  - Tuottajille jäisi aikaa järjestäytyä tuottajayhteisöksi tai hakea hyväksyntää tuottajarekisteriin
  - Tuottajayhteisön tai tuottajan olisi on tehtävä hakemus tuottajarekisteriin hyväksymiseksi viimeistään 30.6.2026.

Kiitos

Eini Lemmelä
eini.lemmela@gov.fi
p. 0295 250 032

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

Aleksanterinkatu 7, Helsinki | PL 35, FI-00023 Valtioneuvosto | ym.fi